

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה יז.

עין משפט נר מצוה

צה א מיי" פ"ג מהל'
מסופה ה"ל ו'
ב צו ב מיי" ט"ג ה"ל
ג ג' טו"ש ע"ב א"ח סומן לו
סעי' א'
ד צו ד מיי" פ"ה מהל'
סנה"ד ה"ל א' סמג ללאון
ר"ח טו"ש ע"ב מ"ח ס"ח
סעיף ד'

ועליהם אמר דוד אהבתי. דלמדי ציה אפופי חזלי מות וכתבי
לדומי ולי יהושע כשהוא דל צמנות רצ חסד מטה
ומושיע כדלרשין לקמן אי נמי מלשון דלה לנו (שמות 3) שמעלכו
מזור עמוק וכתבי צתריה (תהלים קטו) שזכי נפשי למנוחיו וגו'
והדר אהלך צלרלות החיים:

המנינים.

פליגי צה רצ אהל
ורבינא דבר צק און
מעמידן (ע"ז י"ו: (מהו מין) וס"א):
כ"י לית אהו תקנה ברוב עוונות.
ואית צה עון דפושעי ישראל
בגופן והא דלמר לעיל רשעים
דהיינו רוצן עוונות נכתבים
ונחתמים לאלתר לגיהנם אע"ג
דלמדי צקא לרלאון עולם לא שלא
יהא להס תקנה אלא נדונים שנים
עשר חדש ועולים והא דלמר צפרק
הזהב (צ"מ דף נח: ושם) שלשה יודים
ואינם עולים היינו לאלתר והא דלמר
ריש לקיש צקוף חגיגה (דף פ. טו. ושם)
פושעי ישראל אין אור של גיהנם
שולט צהוה הא אומר עלה דריש עושין
פסין (ערוצין דף יט. ושם) דלמית
אלצהס ומוסק להו:

קרקפתא דלא מנח תפלין.

אס עוסק צתורה
כמניח תפלין דמי דלמר צמילתא
העוסק צתורה פטור מן התפלין
ורציו מס מפרש דהכא כשהמלצה
צויה עליו שמגונות עליו לרעות
של תפלין צצרהשו אכל אס ירא
להניח משום דצענין גוף נקי
כאלשע צעל כפיס כדליתא צריש
צמה עומנין (שבת דף מט. ושם) והוא
דואג כל עשה שמא לא יוכל להזהר
לשמרה צצרהס וצקדושה הא ודלמי
אין עליו דין פושעי ישראל צגופן
וכל הני דשמעתינן צשלא עשה
צתורה אכל עשה צתורה אמרינן
ציומא (דף פו. ושם) דלמשה תולה
ומיתה ממרקה:
אמר רב בעבידה. צעריות
צקן צן נח מוזהר עליו
כדליתא צפי' ארבע מיתות (פנהדרין
דף ע"ג:):

צתמלה

ועליהן אמר דוד אהבתי כי ישמע ה' אדרש רבא דכתיב אהבתי כי
ישמע ה' אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע אימתי אני אהובה
לפניך בזמן שאתה שומע קול תחנוני דלותי ולי יהושע אע"פ שדלה אני
מן המצות לי נאה להושיע פושעי ישראל בגופן מאי ניהו אמר רב יקרקפתא
דלא מנח תפלין פושעי אומות העולם בגופן אמר רב בעבידה ושנתנו
חיתיתם בארץ חיים אמר רב חסדא זה פרנס המטיל אימה יתירה על הצבור
שלא לשם שמים א"ר יהודה אמר רב כל פרנס המטיל אימה יתירה על
הצבור שלא לשם שמים אינו רואה בן תלמיד חכם שנאמר לכן יראוהו
אנשים לא יראה כל חכמי לב בית הלל אומרים ורב חסד מטה כלפי חסד
כובשו שנאמר ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו ר' יוסי בר חנינא אמר נושא
שנאמר עון ועובר על פשע תנא דבי רבי ישמעאל מעביד ראשון ראשון וכן היא המדה אמר רבא
ועון עצמו אינו נמחק דאי איכא רובא עונות מחשיב בהדיהו (רבא אמר) כל המעביד על מדותיו
מעבירין לו על כל פשעיו שנאמר נושא עון ועובר על פשע למו ואו נושא עון ועובר על
פשע רב הונא בריה דרב יהושע חלש על רב פפא לשיולי ביה חוייה דחליש ליה עלמא אמר להו
צביתו ליה זודתא לכוף איתפח הוה מיכסף רב פפא למיחוייה א"ל מאי חזית אמר (ליה) אין הכי הוה
ואמר להו הקב"ה הואיל ולא מוקים במיליה לא תקומו בהדיה שנאמר נושא עון ועובר על פשע למו נושא
עון לעובר פשע לישאריה נחלתו אמר רבי אחא בר חנינא אליה וקוץ בה לישאריה נחלתו ולא לכל נחלתו
למי

ומלפנים. זועקים וזוכים מתוך יסורין עשה אחת ועולין: מטה
כלפי חסד. הואיל ומחלה על מחלה הם מטה את ההכרע לזד זכות
ואין יורדין לגיהנם: בגופן. לקמיה מפרש: המינין. האנשים אשר
הפכו דברי אלהים חיים לרעה כגון זדוקים וציימוסים:

ומצפצפין ועולין שנאמר והבאתי את השלישית באש וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב הוא יקרא בשמי ואני אענה אותו ועליהם אמרה חנה ה' ממית ומחיה שאלו ועל ב"ה אומרים ורב חסד מטה כלפי חסד ועליהם אמר דוד אהבתי כי ישמע ה' את קולי ועליהם אמר דוד כל הפרשה כולה דלותי ולי יהושע פושעי ישראל בגופן ופושעי אומות העולם בגופן יורדין לגיהנם ונידונין בה י"ב חדש לאחר י"ב חדש גופן כלה ונשמתן גשרפת ורוח מפורתן (תחת כפות רגלי צדיקים שנא' ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם א"ל המינין והמסורות) והאפיקורסים שכפרו בתורה ושכפרו בתחיית המתים ושפירשו מדרכי צבור ושנתנו חיתיתם בארץ חיים ושחמאו והחמיאו את הרבים כגון ירבעם בן נבט וחביריו יורדין לגיהנם ונידונין בה לדורי דורות שנאמר ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי וגו' גיהנם כלה והן אינן כלין שנאמר וצורם לבלות שאור (מזובל לו) וכל כך למה מפני שפשטו ידיהם בזבול שנאמר מזבול לו ואין זבול אלא בית המקדש שנאמר בנה בניתי בית זבול לך ועליהם אמרה חנה ה' יחתו מריביו א"ר יצחק בר אבין ופניהם דומין לשולי קדירה ואמר רבא ואינהו משפירי שפירי בני מחווא ומקריין בני גיהנם אמר רב ב"ה אומרים ורב חסד מטה כלפי חסד והכתיב והבאתי את השלישית באש התם פושעי ישראל בגופן פושעי אמרת לית להו תקנתא כי לית להו תקנה ברוב עונות הכא מחצה עונות ומחצה זכויות ואותי בהו נמי עון דפושעי ישראל בגופן לא סגי' ליה דלאו הבאתי את השלישית באש ואם לאו ורב חסד מטה כלפי חסד

ועולין שנאמר והבאתי את השלישית באש וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב הוא יקרא בשמי ואני אענה אותו ועליהם אמרה חנה ה' ממית ומחיה שאלו ועל ב"ה אומרים ורב חסד מטה כלפי חסד ועליהם אמר דוד אהבתי כי ישמע ה' את קולי ועליהם אמר דוד כל הפרשה כולה דלותי ולי יהושע פושעי ישראל בגופן ופושעי אומות העולם בגופן יורדין לגיהנם ונידונין בה י"ב חדש לאחר י"ב חדש גופן כלה ונשמתן גשרפת ורוח מפורתן (תחת כפות רגלי צדיקים שנא' ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם א"ל המינין והמסורות) והאפיקורסים שכפרו בתורה ושכפרו בתחיית המתים ושפירשו מדרכי צבור ושנתנו חיתיתם בארץ חיים ושחמאו והחמיאו את הרבים כגון ירבעם בן נבט וחביריו יורדין לגיהנם ונידונין בה לדורי דורות שנאמר ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי וגו' גיהנם כלה והן אינן כלין שנאמר וצורם לבלות שאור (מזובל לו) וכל כך למה מפני שפשטו ידיהם בזבול שנאמר מזבול לו ואין זבול אלא בית המקדש שנאמר בנה בניתי בית זבול לך ועליהם אמרה חנה ה' יחתו מריביו א"ר יצחק בר אבין ופניהם דומין לשולי קדירה ואמר רבא ואינהו משפירי שפירי בני מחווא ומקריין בני גיהנם אמר רב ב"ה אומרים ורב חסד מטה כלפי חסד והכתיב והבאתי את השלישית באש התם פושעי ישראל בגופן פושעי אמרת לית להו תקנתא כי לית להו תקנה ברוב עונות הכא מחצה עונות ומחצה זכויות ואותי בהו נמי עון דפושעי ישראל בגופן לא סגי' ליה דלאו הבאתי את השלישית באש ואם לאו ורב חסד מטה כלפי חסד

היכי עביד רבי אליעזר אומר כובשו שנאמר ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו ר' יוסי בר חנינא אמר נושא שנאמר עון ועובר על פשע תנא דבי רבי ישמעאל מעביד ראשון ראשון וכן היא המדה אמר רבא ועון עצמו אינו נמחק דאי איכא רובא עונות מחשיב בהדיהו (רבא אמר) כל המעביד על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו שנאמר נושא עון ועובר על פשע למו ואו נושא עון ועובר על פשע רב הונא בריה דרב יהושע חלש על רב פפא לשיולי ביה חוייה דחליש ליה עלמא אמר להו צביתו ליה זודתא לכוף איתפח הוה מיכסף רב פפא למיחוייה א"ל מאי חזית אמר (ליה) אין הכי הוה ואמר להו הקב"ה הואיל ולא מוקים במיליה לא תקומו בהדיה שנאמר נושא עון ועובר על פשע למו נושא עון לעובר פשע לישאריה נחלתו אמר רבי אחא בר חנינא אליה וקוץ בה לישאריה נחלתו ולא לכל נחלתו למי

(6) גי ע"י ונעשים אפר, (7) נספח טפח: א והמשומרים, (8) א פסחיים: (9) גי ע"י אמר מר, (10) נערין מ: וס' איתא ר' אלעזר, (11) ז"ל אמר רבא פ"א ב"ש ע"ג, (12) זימא נב. פ: מגילה כח, (13) ז"ל אלו, (ט) ט"א: (ח) תלמידי יו העלוי, (י) ב"מ א' למא כגון כ"י וציימוסים, (כ) סנה"ד ט"ז: (14) ז"ל אלא למי שמשם ט',

תורה אור השלם

1. והבאתי את השלישית באש וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב הוא יקרא בשמי ואני אענה אותו ועליהם אמרה חנה ה' ממית ומחיה שאלו ועל ב"ה אומרים ורב חסד מטה כלפי חסד ועליהם אמר דוד אהבתי כי ישמע ה' את קולי ועליהם אמר דוד כל הפרשה כולה דלותי ולי יהושע פושעי ישראל בגופן ופושעי אומות העולם בגופן יורדין לגיהנם ונידונין בה י"ב חדש לאחר י"ב חדש גופן כלה ונשמתן גשרפת ורוח מפורתן (תחת כפות רגלי צדיקים שנא' ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם א"ל המינין והמסורות) והאפיקורסים שכפרו בתורה ושכפרו בתחיית המתים ושפירשו מדרכי צבור ושנתנו חיתיתם בארץ חיים ושחמאו והחמיאו את הרבים כגון ירבעם בן נבט וחביריו יורדין לגיהנם ונידונין בה לדורי דורות שנאמר ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי וגו' גיהנם כלה והן אינן כלין שנאמר וצורם לבלות שאור (מזובל לו) וכל כך למה מפני שפשטו ידיהם בזבול שנאמר מזבול לו ואין זבול אלא בית המקדש שנאמר בנה בניתי בית זבול לך ועליהם אמרה חנה ה' יחתו מריביו א"ר יצחק בר אבין ופניהם דומין לשולי קדירה ואמר רבא ואינהו משפירי שפירי בני מחווא ומקריין בני גיהנם אמר רב ב"ה אומרים ורב חסד מטה כלפי חסד והכתיב והבאתי את השלישית באש התם פושעי ישראל בגופן פושעי אמרת לית להו תקנתא כי לית להו תקנה ברוב עונות הכא מחצה עונות ומחצה זכויות ואותי בהו נמי עון דפושעי ישראל בגופן לא סגי' ליה דלאו הבאתי את השלישית באש ואם לאו ורב חסד מטה כלפי חסד
2. זימא נב. פ: מגילה כח, ז"ל אלו, ט"א: ח) תלמידי יו העלוי, י) ב"מ א' למא כגון כ"י וציימוסים, כ) סנה"ד ט"ז: 14) ז"ל אלא למי שמשם ט',
3. אהבתי כי ישמע ה' את קולי תחנוני: תהליך קטו א
4. ופושעתי רשעים פי דקו אפר תחת כפות רגליכם ביום אשר אני עשה אומר י צבאות: מלאכי ג כא
5. וצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי פי תולעתם לא תמות ואשם על חבקה ודקו דראון לקל בשר: ישעיהו טו ד
6. כצאן לשאל שמו מות ירעם וקרדו במ ישרים לבקר צורם לקבלות שאול מזבול לו: תהלים מט טו
7. בנה בניתי בית זבול לך מבין לשבתך עולותי: מלכים א ג י
8. יי יחתו מריביו עליו בשמים ירעם י יין אפיס ירעם יתנו על המלך וירם עון משיחו: שמואל א ב י
9. לכן יראוהו אנשים לא יראהו כל חכמי לב: איוב לו כד
10. ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו ונתשליך במצלות ים: יט חטאותם: מיכה ו יט
11. מי אל כמון בשא עון ועבר על פשע לשאריה נחלתו לא תקומו בהדיה שנאמר נושא עון ועובר על פשע למו נושא עון ועובר על פשע רב הונא בריה דרב יהושע חלש על רב פפא לשיולי ביה חוייה דחליש ליה עלמא אמר להו צביתו ליה זודתא לכוף איתפח הוה מיכסף רב פפא למיחוייה א"ל מאי חזית אמר (ליה) אין הכי הוה ואמר להו הקב"ה הואיל ולא מוקים במיליה לא תקומו בהדיה שנאמר נושא עון ועובר על פשע למו נושא עון לעובר פשע לישאריה נחלתו אמר רבי אחא בר חנינא אליה וקוץ בה לישאריה נחלתו ולא לכל נחלתו למי

הגהות הב"ח

(6) גמרא מפורט ונעשין עפר תחת: (7) רש"י ד"ה ועון עלמנו אינו רובא עונות שאם לא יכריעו הדיקות עכשיו ויהי מחצה על מחצה נמצא דרוב עונות הוה צדקה ההוא:

גליון הש"ס

נ"ב נדונין בה לדורי דורות עין מדרס ח ע"ב:

הגהות הגר"א

[א] נ"ב נושא (רשום עליו אורח 3) עון למי שעבר (רשום עליו אורח 4) לומר ל"ל לסיק למי עובר על פשע למי שמשא עון:]